

PÁZMÁNY PÉTER KATOLIKUS EGYETEM
BÖLCSESZET- ÉS TÁRSADALOMTUDOMÁNYI KAR
SZOCIOLÓGIA INTÉZET
(Intézetvezető: Prof. Dr. Hidas Zoltán)

MENTÁLHIGIÉNÉS CSALÁDKONZULENS MA (levelező tagozat)
(Szakfelelős: Dr. Rosta Andrea)

ZÁRÓVIZSGA

A záróvizsga az oklevél megszerzéséhez szükséges ismeretek, készségek és képességek ellenőrzése és értékelése. A záróvizsga célja, hogy a szak által előírt képzési idő befejeztével, a szükséges tárgyak és kreditpontok teljesítésével, a képzést lezáró vizsga segítségével bemutassa a hallgató, hogy a szakot záró előírt ismereteket és készségeket elsajátította, arról tanúságot tud adni.

A záróvizsgáról a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat egységes szerkezetben a BTK kiegészítő rendelkezéseivel című dokumentum rendelkezik (lásd PPKE BTK kari honlap).

Általános szabályok

- Záróvizsgára az jelentkezhet, aki a) végbizonyítvánnyal (abszolutóriummal) rendelkezik, és b) szakdolgozatát érvényesen benyújtotta, továbbá c) az Egyetem felé ki nem egyenlített fizetési kötelezettsége nem áll fenn.¹
- A záróvizsga a végbizonyítvány megszerzését követő vizsgaidőszakban a hallgatói jogviszony keretében, majd a hallgatói jogviszony megszűnésétől számított öt éven belül, bármelyik vizsgaidőszakban, az érvényes képzési követelmények szerint lehető. ²
- A záróvizsgát záróvizsga-bizottság előtt kell letenni, amelynek elnöke és legalább még két tagja van, mely egyik tag nem áll foglalkoztatásra irányuló jogviszonyban az Egyetemmel, vagy az Egyetem másik szakjának oktatója.³ A záróvizsgán jelen lehet a hallgató szakdolgozatának témavezetője a szakdolgozatvédelem idejére.⁴
- Záróvizsga adott záróvizsga-időszakban legfeljebb egyszer kísérelhető meg. Elégtelennél jobb minőségű záróvizsga eredménye nem módosítható.⁵
- Záróvizsgára a hallgató írásban jelentkezhet a Tanulmányi Osztályon az adott záróvizsga időszakot megelőzően legkésőbb december 1. napjáig, illetve május 1. napjáig.⁶

¹ Tanulmányi- és Vizsgaszabályzat 41.§ (2)

² Tanulmányi- és Vizsgaszabályzat 41.§ (3)

³ Tanulmányi- és Vizsgaszabályzat 41.§ (4)

⁴ Tanulmányi- és Vizsgaszabályzat 41.§ (4)

⁵ Tanulmányi- és Vizsgaszabályzat 41.§ (6)

⁶ Tanulmányi- és Vizsgaszabályzat 41.§ és BTK Kari kiegészítő rendelkezések 18.§ (3)

A záróvizsga részei

- Szóbeli vizsga az előzetesen közzétett A-, B- és C témakörökből.⁷
- Szakdolgozat szóbeli megvédése.

Szóbeli vizsga az előzetesen közzétett témakörökből

- A szakmafókuszú szóbeli vizsga anyagát a mesterképzés 4 féléves anyagából állítják össze a szak oktatói, kitüntetetten a mentálhigiénés családkonzulens szakma elméleti-, módszertani-és etikai hátterére, valamint a professzionális családkonzulensi munka folyamatára. A vizsga részét képezi a szakmában használatos szaknyelv (terminus technicus) ismeretének bizonyítása.
- A záróvizsgán számonkérhető témaköröket az adott záróvizsga időszakot megelőzően legkésőbb október 15. napjáig, illetve március 15. napjáig kell közzétenni a kari honlapon.
- A vizsgázó a vizsgabizottság elnöke által meghatározott idő alatt (kb. 15 perc) vázlatosan, lényegre törő módon kidolgozza a tételt.
- A szóbeli szakmafókuszú vizsga minősítése ötfokozatú skálán történik.

A szakdolgozat védelése

- A hallgató bemutatja saját konzulensi munkájának folyamatát a dolgozata esetéül szolgáló párral/családdal, röviden részletezi eljárási módszereit, a használt családkonzultációs modelleket, módszereket, eszközöket és a főbb eredményeit. A védelem részeként a hallgató szóban reagál dolgozata bírálójának korábban megírt észrevételére/kritikájára, felel a rögzített kérdéseire, továbbá válaszol a bizottság tagjai részéről érkező kérdésekre.
- A védelem során a záróvizsga bizottság meggyőződik a szakdolgozat eredetiségéről, a hallgató szakdolgozat témakörében való tájékozottságáról, valamint arról hogy a szakdolgozatban kifejtett nézeteit és eredményeit meg tudja-e védeni a bizottság előtt. Kitüntetetten figyel a párral/családdal végzett saját munka etikai-, szakmai- és módszertani hátterére.
- A szakdolgozat védelésének minősítése ötfokozatú skálán történik.

A védelem során értékelendő szempontok

- Az eset témakörében (problémakörében) való elméleti tájékozottság.
- Az eset témakörében (problémakörében) való gyakorlati/módszertani tájékozottság.
- A végzett családkonzultációs munkának érthető és követhető szóbeli bemutatása.
- A társkonkultációban végzett munkában a saját rész elkülönített bemutatása.
- A feltárt adatok és eredmények kezelésének biztonsága.
- Eligazodás a forrásmunkákban, olvasottság.
- A feltett kérdésekre adott válaszok minősége.
- A tévedések felismerése és korrigálása.
- A szakdolgozat bemutatásának színvonala (a jelölt logikája, stílusa, kifejezőkészsége, különös tekintettel a szaknyelv használatára).

A záróvizsga minősítése

- A szakdolgozat minősítésének, a szakdolgozat védelem minősítésének, továbbá a szóbeli részvizsgák jegyei (A, B, C témakörök) minősítéseinek az összesített átlaga, egész számra kerekítve azzal a megköttetéssel, hogy amennyiben bármelyik részminősítés elégtelen, úgy a záróvizsga minősítése is elégtelen.⁸

⁷ A, B és C témakörökből 1-1 tétel. Az A) témakörön belül a szóbeli szakmai kérdés a hallgató tételhúzásával; míg a B) és C) témaköröknél a záróvizsgabizottság által kijelölt tétellel adott.

⁸ Tanulmányi- és Vizsgaszabályzat 41.§ és BTK Kari kiegészítő rendelkezések 18.§ (4)

- Az átlageredmények egész számra kerekítése ötfokozatú minősítések esetén a következők szerint alakul:
 - 1,50 alatt – elégtelen (1)
 - 1,50-2,49 – elégséges (2)
 - 2,50-3,49 – közepes (3)
 - 3,50-4,49 – jó (4)
 - 4,50-5,00 – jeles (5).Az oklevél minősítése megegyezik a záróvizsga minősítésével.
- Amennyiben a záróvizsga minősítése elégtelen, de a hallgató a záróvizsga valamely részén elégtelennél jobb minősítést szerzett, úgy a későbbi záróvizsga kísérlet alkalmával csak az elégtelen minősítésű részeket kell megismételni.⁹

⁹ Tanulmányi- és Vizsgaszabályzat 41.§ és BTK Kari kiegészítő rendelkezések 18.§ (5)

ZÁRÓVIZSGA TÉTELSOR

2025. novembertől visszavonásig

A) ELMÉLETI TÉTELEK

INSTRUKCIÓ

Részletesen fejtse ki a kért témakört. Az A) témakörből egy tétel beszámolóját kérjük. A hallgató húzza ki a tételsorból.

A1. A család működésének elméleti kerete

A1.1. A család, mint rendszer. A rendszerszemléletű családkonzultáció alapfogalmai (alrendszerek, határok, szerepek és feladatok, szabályok, hierarchia, cirkularitás, homeosztázis, visszacsatolás (feed-back), rítusok és szokások, környezet, elsőrendű-, másodrendűváltozás). Vertikális és horizontális stresszorok, normatív és paranormatív stresszorok és hatásai. Strukturális segítői beavatkozások, a re-strukturálás.

A1.2. Életciklus fogalma, az életciklusváltások működési mechanizmusa. A normatív és paranormatív/akcidentális krízis. Egyéni-, családi- és párkapcsolati életciklusok befolyása a család és családtagok életére. Egyéni-, családi- és párkapcsolati életciklusok együttjárása, egymásra hatása.

A1.3. A családi életciklus-szakaszok jellemzői és feladatai, életciklusbeli elakadások, az életciklus generálta szükségszerű változtatási dimenziók, segítői beavatkozások.

A1.4. A párkapcsolat fejlődési szakaszainak jellemzői, szakaszfeladatok, az életciklus generálta szükségszerű változtatási dimenziók, elakadások, segítői beavatkozások.

A1.5. Transzgenerációs hatás és működése. A transzgenerációs örökségek megnyilvánulási formái. Pozitív és negatív transzgenerációs örökségek és következményeik. Segítői beavatkozó lépések, a családkonzulens kompetenciái. A genogram eszköze a transzgenerációs transzmisszió vizsgálatában és kezelésében.

A1.6. A család működése a családterápiás irányzatok tükrében. A strukturális, a stratégiás, a pszichodinamikus, a transzgenerációs, az élményközpontú, a milánói, a szociális konstruktivista és a kognitív viselkedésterápiás irányzatok.

A2. Speciális családok és speciális családi élethelyzetek

A2.1. A krízishelyzetek felismerése és kezelése. Jellegzetes egyéni pszichés, fizikai, mentális tünetek, a családi érzelmek és kapcsolati dinamikák jellegzetességei. A családi élet szükségszerű változásai és változtatásai. Segítői megfontolások és feladatok, a családkonzulens kompetenciái.

A2.2. A neurodiverzitás jelensége és megjelenési formái a családkonzulens munkában. Az autizmussal és ADHD-val érintett családok kihívásai, a velük való családkonzultációs munka megfontolásai. Az SNI-vel és BMT-vel érintett családok kihívásai, a velük való családkonzultációs munka megfontolásai. A családi érzelmek és kapcsolati dinamikák jellegzetességei. A családi élet szükségszerű változásai és változtatásai. Segítői megfontolások és feladatok, a családkonzulens kompetenciái.

A2.3. A fogyatékkal-, a krónikus- és mentális beteggel együttélő családok nehézségei, kapcsolati kihívásai. A családi érzelmek és kapcsolati dinamikák jellegzetességei. A családi élet szükségszerű változásai és változtatásai. Segítői megfontolások és feladatok, a családkonzulens kompetenciái.

A2.4. Veszteségélmények és típusai a családban. A gyász megélésének különböző elméleti koncepciói. A normális és patológiás gyász. A veszteségfeldolgozás és a gyázmunka folyamata. A családi érzelmek és kapcsolati dinamikák jellegzetességei. A családi élet szükségszerű változásai és változtatásai. Segítői megfontolások és beavatkozó lépések, a családkonzulens kompetenciái.

A2.5. A házassági krízis és kimeneteli lehetőségei. A válás családra és az egyes családtagokra (gyerekek, pár tagjai, tágabb környezet) gyakorolt különböző hatásai. A válás szakaszai. A családi élet szükségszerű változásai és változtatásai. A családi érzelmek és kapcsolati dinamikák jellegzetességei. Segítői megfontolások és feladatok a válás feldolgozásában és a rekonstrukcióban.

A2.6. Az egyszülős családok nehézségei, kapcsolati kihívásai. Szülőként és szülőtársként egyszülős családban. A családi érzelmek és kapcsolati dinamikák jellegzetességei. A családi élet szükségszerű változásai és változtatásai. Segítői megfontolások és feladatok.

A2.7. A mozaik családok nehézségei, kapcsolati kihívásai. Szülőként és szülőtársként mozaik családban. A családi érzelmek és kapcsolati dinamikák jellegzetességei. A családi élet szükségszerű változásai és változtatásai. Segítői megfontolások és feladatok.

A2.8. Elhanyagolás, bántalmazás, erőszak előfordulási lehetőségei a családban, a családra gyakorolt hatásai. A családi érzelmek és kapcsolati dinamikák jellegzetességei. A családon belüli elhanyagolással, kizsákmányolással, erőszakkal élő családokkal való munka etikai, szakmai megfontolásai. Segítői megfontolások és beavatkozó lépések, a családkonzulens kompetenciái.

A3. A családkonzultációs segítői folyamat

A3.1. A családkonzultáció fogalma. Indikációi, kontraindikáció. A családkonzulensi munka kompetencia határa. Működésének legfontosabb etikai és jogi szempontjai.

A3.2. A családokkal történő kapcsolatfelvételtől a szerződéskötésig. Munka a motivációval. Az első interjú lépései és feladatai.

A3.3. A család megismerésének kitüntetett szempontjai. A problémafeltárás és a család megoldásra vezetésének és kapcsolati, szociális fejlesztésének segítői folyamata, mire figyeljünk.

A3.4. A családkonzultációs folyamat eredményességének mérési lehetőségei a folyamat közben. A lezárás és az eredménymérés lehetőségei a folyamat végén. Az utánkövetés és indikációi. A családkonzulensi munka „sikerességének” formái.

A3.5. A kérdezéstechnika használata a családkonzultációban. A kérdések típusai, alkalmazásuk indikációi, hatásuk és szerepük a segítői folyamatra.

B) ALKALMAZOTT ESZKÖZÖK/MÓDSZEREK

INSTRUKCIÓ

Röviden ismertesse a gyakorlati eszköz *indikációját* (javallat), mire használható; az *instrukcióját* (hogyan adom meg/fel a családnak); konkrét *alkalmazásának gyakorlatát*; a családdal történő *megbeszélés szempontjait*.

A B) témakörből egy tétel beszámolóját kérjük. A vizsgabizottság választja ki.

Eszközök

- B1. genogram
- B2. ecomap
- B3. kölcsönös kérések módszere
- B4. családszobor
- B5. a „probléma” és az „erőforrás” doboz feladat
- B6. kapcsolati minőségi idő fokozására irányuló feladat
- B7. családmegjelenítés eszközei szimbolikusan
- B8. családi fényképek felhasználása
- B9. timeline
- B10. családi otthon alaprajz
- B11. „9 kérdés” technika
- B12. érzelmek megjelenítésének technikái (érzelemkártya, Dixit kártya, OH kártya, gyurma stb.)

C) A CSALÁDKONZULTÁCIÓ SZAKMÁJÁBAN HASZNÁLANDÓ KITÜNTETETT „TERMINUS TECHNICUS”.

INSTRUKCIÓ

Elvárt a pontos, rövid (pár mondatos) szakmai meghatározásuk és elhelyezésük a családkonzultációs munka folyamatában.

A C) témakörből egy tétel beszámolóját kérjük. A vizsgabizottság választja ki.

Fogalmak

1. empatisz validálás
2. tükrözés
3. összefoglalás
4. mentalizáció
5. áttétel, viszontáttétel
6. kötődési szükséglet
7. rendszerszemlélet
8. életciklus szemlélet
9. transzgenerációs szemlélet
10. hipotézis a családkonzultációban
11. kapcsolati relációk sajátos formái: diád, triád és ezek típusai
12. epizmatikus bizalom
13. a konzulens viszonyulási dimenziói a segítői folyamatban
14. edukáció, pszichoedukáció

15. átkeretezés
16. holding
17. tünet
18. elhárító mechanizmusok
19. korrekciós élmény/hatás
20. probléma
21. index páciens
22. parentifikáció
23. erőforrás
24. vertikális és horizontális stresszorok
25. családi narratíva